

PM 2009:16 RVII (Dnr 334-2467/2008)

Betänkandet Mångfald som möjlighet (SOU 2008:56)

Remiss från Jordbruksdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen om betänkandet Mångfald som möjlighet (SOU 2008:56) överlämnas och återopas denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Föredragande borgarrådet Ulf KristerSSon anför följande.

Ärendet

Utredningen om ökad integration inom de gröna näringarna har undersökt hur samhället på ett bättre sätt ska kunna ta tillvara utrikes födda personers kompetens och intressen inom de gröna näringarna och landsbygdens övriga näringsliv samt hur de gröna näringarna och landsbygdens övriga näringsliv på ett bättre sätt ska kunna utvecklas och samtidigt bidra till ökad integration och minskat utanförskap.

Med begreppet de gröna näringarna innefattas i utredningen jordbruk, skogsbruk, trädgårdsbruk och nära relaterade verksamheter samt områdena energi, turism och småskaligt livsmedelsföretagande. Med begreppet landsbygd menas i utredningen både tätortsnära landsbygd samt glesbygdskommuner och mindre kommuner till invånarantal. Definitionen av sådana landsbygdskommuner innefattar i stort samtliga av Sveriges kommuner.

För att öka andelen utrikes födda i de gröna näringarna föreslår utredningen ett antal konkreta åtgärder:

- Grön lots – med hänvisning till förslaget från utredningen om nyanländas arbetsmarknadsetablering (IJ 2007:02) om fristående lotsar i introduktionsverksamheten för nyanlända flyktingar. Den gröna lotsen, som har särskild kännedom om landsbygdens näringsliv, kan verka för matchning mellan arbetskraftsbehov och den kompetens som finns hos nyanlända utrikes födda.
- Grön validering – översätta utländsk kompetens och identifiera behov av komplettering av utbildning eller annat för att uppnå svensk standard.
- Grönt kort – diplomeringsinstrument som komplement till betyg.
- Grön SFI – svenskundervisning med yrkesinriktning i vissa regioner.
- Export med mångfald som resurs – riktad utbildning för utrikes födda inom export och försäljning för en målmedveten satsning på mångfald som en resurs inom små och medelstora företag.

- Turism med mångfald som resurs – syftar till att ta tillvara invandrares kompetens om andra länder och kulturer i en markandsföringsoffensiv i syfte att öka besöksnäringen.
- Generella åtgärder för en levande landsbygd – olika åtgärder som syftar till att stärka landsbygdens attraktionskraft och skapa förutsättningar för permanent etablering på arbetsmarknaden för en levande landsbygd.
- Åtgärder för att främja utrikes föddas etablering på landsbygden – syftar till att undanröja specifika hinder, till exempel körkortsutbildning på modersmål, information om landsbygd, företagslån, lärlingssystem, aktiv rekrytering utomlands.

Beredning

Ärendet har remitterats till socialtjänstnämnden, Stockholm Business Region AB och stadsledningskontoret.

Mina synpunkter

Ett viktigt konstaterande i utredningen är att det inom en överskådlig framtid kommer att råda brist på arbetskraft såväl i storstadsområden som på landsbygden. Därför är det viktigt att tidigt ta tillvara på drivkraften, kompetensen och arbetsförmågan hos nyanlända flyktingar och invandrare samt skapa incitament som stimulerar till och möjliggör andra bosättningsmöjligheter än storstadsregionerna.

Att nyanlända med intresse och erfarenhet av arbete inom de gröna näringarna i stor utsträckning initialt bosätter sig i storstadsområden innebär samtidigt att det i dessa områden utvecklats beredskap att stimulera efterfrågan på deras arbetsutbud och utveckla adekvata matchnings- och rekryteringsmetoder.

I likhet med vad både stadsledningskontoret och utredningen kommer fram till uppfattar jag att en viktig nyckelfråga är att identifiera, åtgärda och reducera alla hinder att ta tillvara på de resurser som nyanlända flyktingar och invandrare har att bidra med.

En av utredningens slutsatser är att det finns två nyckelvägar att rekrytera utrikes födda till de gröna näringarna och landsbygdens övriga näringsliv. Dels handlar det om att etablera kontakter med landsbygdens näringsliv för den grupp som efter ankomsten till Sverige hamnar i landsbygdskommuner, och dels handlar det om rekrytering till tätortsnära gröna näringar som trädgård, hästnäring, golfbanor och djurskötsel.

Precis som stadsledningskontoret vill jag lyfta fram den samverkan Stockholm har med landsbygdskommuner sedan flera år tillbaka - den så kallade ”organiserade vidareflytten” - som ger nyanlända flyktingar och invandrare som redan bosatt sig i storstadsområden en möjlighet att etablera sig på orter som erbjuder bättre möjligheter och bättre matchar deras behov av arbete, utbildning, bostad och samhällsservice. Stadens erfarenhet är att nyanländas efterfrågan på sådana möjligheter är stor, särskilt en tid efter att uppehållstillstånd beviljats.

Under 2008 har staden, i samverkan med kommuner i regionen och Länsstyrelsen, inlett ett utvecklingsarbete för att skapa en regional bosättningsfunktion som ska

underlätta och effektivisera regionens kontakter med andra kommuner och regioner kring organiserad vidareflytt av nyanlända och förbättra matchningen mellan individ och arbete i hela landet. Detta är ett verktyg som har stor potential. Inte minst om det utvecklas i samverkan med landsbydens kommuner och näringsliv i rekryteringen av nyanlända bosatta i Stockholm till de gröna näringarna på landsbygden.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen om betänkandet Mångfald som möjlighet (SOU 2008:56) överlämnas och åberopas denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Stockholm den 21 januari 2009

ULF KRISTERSSON

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Sammanfattning av betänkandet Mångfald som möjlighet (SOU 2008:56)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Det antecknades till förteckningen att miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Inger Stark* (v) enligt följande.

1. Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta att delvis bifalla föredragande borgarrådets förslag till yttrande.
2. Därutöver vill jag framföra följande.

Vi är positiva till de flesta förslagen i utredningen men vill betona att de ska ses om en möjlighet och inte användas som tvingande åtgärder – grön validering, grönt kort, grön svenskundervisning är alla metoder väl värda att pröva för dem som är intresserade. Däremot avvisar vi fristående gröna lotsar, vilket är i linje med andra förslag (Betänkandet Egenansvar – med professionellt stöd, SOU 2008:58) om att privatisera delar av flyktingintroduktionen och därigenom minska möjligheten till en sammanhållen och effektiv introduktionskedja.

Liksom socialtjänstnämnden anser vi att staden inte berörs i någon större utsträckning av huvudinnehållet i betänkandet, som främst avser landsbygden. I Stockholm finns inte många lediga gröna jobb, däremot kan stockholmare vilja söka jobb i andra delar av landet.

Vi instämmer inte i socialborgarrådets odelat positiva uppfattning om ”den organiserade vidareflytten” av flyktingar till andra delar av landet. Flyktingmottagandet ska ge möjlighet till lika villkor som för övriga bosatta i vårt land och fokusera på den enskildes initiativkraft och förmåga. Vi vill inte begränsa asylsökandes rätt till eget boende eller nyanländas rätt att välja hemort utan ställer krav på alla kommuner att ta sitt ansvar. Stockholm som storstad ska kunna lösa bostadsproblemen för sina flyktingfamiljer. Det är också här och inte i glesbygden som de flesta jobben finns.

De delar av betänkandet som främst är intressanta för Stockholm är export och turism med mångfald som resurs. En möjlighet som kan prövas är att utbilda invandrare av båda könen till officiella representanter för staden, så att de kan medverka i marknadsföringen av Stockholm i sina hemländer. Andelen utrikesfödda svenskar inom servicesektorn är stor, i själva verket bär de upp stora delar av verksamheterna. Här finns en potential att ta till vara, som både kan vara till gagn för de enskilda och för de myndigheter och företag som de arbetar i. Staden kan även satsa på att utveckla gröna tjänster, inom t.ex. trädgårds- och parkverksamhet.

Det antecknades till kommunstyrelsens protokoll att miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

ÄRENDET

Utredningen om ökad integration inom de gröna näringarna har undersökt hur samhället på ett bättre sätt ska kunna ta tillvara utrikes födda personers kompetens och intressen inom de gröna näringarna och landsbygdens övriga näringsliv samt hur de gröna näringarna och landsbygdens övriga näringsliv på ett bättre sätt ska kunna utvecklas och samtidigt bidra till ökad integration och minskat utanförskap.

Med begreppet de gröna näringarna innefattas i utredningen jordbruk, skogsbruk, trädgårdsbruk och nära relaterade verksamheter samt områdena energi, turism och småskaligt livsmedelsföretagande. Med begreppet landsbygd menas i utredningen både tätortsnära landsbygd samt glesbygdskommuner och mindre kommuner till invånarantal. Definitionen av sådana landsbygdskommuner innefattar i stort samtliga av Sveriges kommuner.

För att öka andelen utrikes födda i de gröna näringarna föreslår utredningen ett antal konkreta åtgärder:

- Grön lots – med hänvisning till förslaget från utredningen om nyanländas arbetsmarknadsetablering (IJ 2007:02) om fristående lotsar i introduktionsverksamheten för nyanlända flyktingar. Den gröna lotsen, som har särskild kännedom om landsbygdens näringsliv, kan verka för matchning mellan arbetskraftsbehov och den kompetens som finns hos nyanlända utrikes födda.
- Grön validering – översätta utländsk kompetens och identifiera behov av komplettering av utbildning eller annat för att uppnå svensk standard.
- Grönt kort – diplomeringsinstrument som komplement till betyg.
- Grön SFI – svenskundervisning med yrkesinriktning i vissa regioner.
- Export med mångfald som resurs – riktad utbildning för utrikes födda inom export och försäljning för en målmedveten satsning på mångfald som en resurs inom små och medelstora företag.
- Turism med mångfald som resurs – syftar till att ta tillvara invandrares kompetens om andra länder och kulturer i en markandsföringsoffensiv i syfte att öka besöksnäringen.
- Generella åtgärder för en levande landsbygd – olika åtgärder som syftar till att stärka landsbygdens attraktionskraft och skapa förutsättningar för permanent etablering på arbetsmarknaden för en levande landsbygd.
- Åtgärder för att främja utrikes föddas etablering på landsbygden – syftar till att undanröja specifika hinder, till exempel körkortsutbildning på modersmål, information om landsbygd, företagslån, lärlingssystem, aktiv rekrytering utomlands.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till socialtjänstnämnden, Stockholm Business Region AB och stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 december 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Utredningen konstaterar att arbetskraftsbrist är en verklighet inom en överskådlig framtid, för såväl storstadsområden som landsbygd. Stadsledningskontoret vill understryka vikten av att därför tidigt ta tillvara drivkraften, kompetensen och arbetsutbudet hos nyanlända flyktingar och invandrare som bosätter sig i hela Sverige. Stadsledningskontorets delar utredningens ståndpunkt att det är en nyckelfråga att identifiera, åtgärda och reducera hinder för att ta till vara den resurs som utrikes födda utgör. Då nyanlända med intresse och erfarenhet av arbete inom de gröna näringarna i stor utsträckning initialt bosätter sig i storstadsområden, ser stadsledningskontoret positivt på förslag som innebär att stimulera efterfrågan på deras arbetsutbud och utveckla adekvata matchnings- och rekryteringsmetoder.

En av utredningens slutsatser är att det finns två nyckeltillfällen att rekrytera utrikes födda till de gröna näringarna och landsbygdens övriga näringsliv. Det gäller dels att stimulera etableringen av kontakt mellan utrikes födda och landsbygdens näringsliv för den grupp som efter ankomsten till Sverige hamnar i kommuner på landsbygden och dels rekrytering inriktad på utrikes födda i tätorterna till tätortsnära gröna näringar som trädgård, hästnäring, golfbanor och djurskötsel.

Stadsledningskontoret vill uppmärksamma ytterligare en viktig rekryteringsmöjlighet till landsbygdens gröna näringar, som omfattar nyanlända flyktingar och invandrare som redan bosatt sig i storstadsområden. Stockholms stad har sedan ett antal år samverkat aktivt med landsbygdskommuner kring så kallad organiserad vidareflytt för nyanlända flyktingar. Det innebär att nyanlända flyktingar som bor i staden får en möjlighet att fortsätta sin introduktion och arbetsmarknadsetablering på annan ort som sammantaget bättre matchar deras behov av arbete, utbildning, bostad och samhällsservice. Stadens erfarenhet är att nyanländas efterfrågan på vidarebosättning är stor, särskilt en tid efter att individen har fått uppehållstillstånd.

Under 2008 har staden i samverkan med kommuner i regionen och Länsstyrelsen inlett ett utvecklingsarbete för att skapa en regional bosättningsfunktion som ska underlätta och effektivisera regionens kontakter med andra kommuner och regioner kring organiserad vidareflytt av nyanlända och förbättra matchningen mellan individ och arbete i hela landet. Stadsledningskontoret ser en stor potential att nyttja och utveckla detta verktyg i samverkan med landsbygdens kommuner och näringsliv i rekryteringen av nyanlända bosatta i Stockholm till de gröna näringarna på landsbygden.

Socialtjänstnämnden

Socialtjänstnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 11 december 2008 att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Karin Rågsjö (v) och ledamoten Gertrud Brorsson (mp), *bilaga 1*.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 12 november 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad och dess socialtjänst berörs inte i någon större utsträckning av huvudinnehållet i betänkandet, som främst avser landsbygden. Socialtjänstförvaltningen anser dock att det är positivt med mångfald inom de flesta verksamhetsområden och att snabb etablering på arbetsmarknaden är en av de viktigaste vägarna till integration i samhället. Flera av förslagen till åtgärder är bra, t.ex. validering/ kartläggning av kompetens från annat land samt yrkesanpassad SFI.

I Storstockholmsregionen, inklusive Uppsala, Enköping och andra orter som ligger inom pendlingsavstånd från Stockholm, finns inte många lediga gröna jobb. Jobbportalen www.gronajobb.se är Sveriges enda webbplats för lediga jobb i de gröna näringarna: djur, natur, jordbruk, skog, trädgård, golf, livsmedel, mark osv. I mitten av november fanns bland de 50 senaste inkomna jobben endast tre lediga jobb i Storstockholmsområdet (inklusive Enköping och Uppsala). I Arbetsförmedlingens Platsbank fanns inom kategorin Naturbruk – som är de rubrik som motsvarar arbeten inom de gröna näringarna – totalt i Sverige 84 lediga platser, varav tio i Stockholms län. Inom kategorin Miljövård, hälsoskydd och renhållning fanns totalt 56 jobb i länet, varav det absoluta flertalet var inom städbranschen. Inget jobb motsvarar definitionen gröna jobb.

Stockholms stad har ett stort intresse av att utveckla besöksnäringen. Under perioden januari – augusti 2008 kom flertalet turister (enligt statistik från Stockholm Visitors Board) från Europa. De utomeuropeiska besökarna kom främst från USA, Japan och Kina. De nyanlända utrikes födda kom år 2007 framför allt från Irak och Somalia. Hur många besökare som kom från arabländerna framgår ej av statistiken. En möjlig väg att öka antalet kan, enligt betänkandets förslag, vara att utbilda irakiska invandrare till officiella representanter för staden så att de kan medverka i marknadsföringen av Stockholm i de arabiska länderna (arabiska är officiellt språk i 25 länder).

Stockholm Business Region AB

Stockholm Business Region AB:s tjänsteutlåtande daterat den 11 december 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm Business Region ser mycket positivt på idérika och konkreta förslag för att få utrikesfödda svenskar i arbete på ett snabbt och smidigt sätt.

Koncernen Stockholm Business Region arbetar bland annat med näringslivsservice, investeringsfrämjande och besöksnäring i Stockholms stad. Andelen utrikesfödda svenskar som arbetar inom servicesektorn är stor. Ofta är servicesektorn den del av arbetsmarknaden där utlandsfödda svenskar först får en anställning. Inom SBR:s egen verksamhet på Stockholm Tourist Center är naturligtvis kunskap om olika kulturer och språk viktig i bemötandet av de utländska besökare som kommer till Stockholm.

SBR stödjer även genom Nyföretagarcentrum många utlandsfödda svenskar i deras arbete med att starta egna företag. Under 2007 tog Nyföretagarcentrums 60 rådgivare emot 6000 besök och 1500 företag startades. En tredjedel av dem som får rådgivning hos Nyföretagarcentrum är utlandsfödda svenskar.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänstnämnden

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Karin Rågsjö (v) och ledamoten Gertrud Brorsson (mp) enligt följande

Vi ställer oss i stort positiva till förslagen i utredningen men vill påpeka att de ska ses som en möjlighet och inte kunna användas som tvingande åtgärder.